

Protokoll 27.02.2020

Styremøte i Øvre Pasvik nasjonalparkstyre / Pa'ččjoogg meermeä'ccstu'vrr

Øvre Pasvik
nasjonalparkstyre

Báhčaveaji
álbmotmea-
hceestivra

Pá'jj-Pa'ččjoogg
meermeä'cc

Tidspunkt: **Tidspunkt:** Torsdag 27.02. 2020. Lunsj kl. 13.00, møtestart kl. 13.30. Møtet avsluttet kl. 17.30, 4 timer varighet.

Sted: Svanhovd

Bjørnar Olsen, Stein Farstadvoll og Ingar Figenschau fra UiT Norges arktiske universitet, orienterte om sin kartlegging av Luftwaffe-leiren i Øvre Pasvik landskapsvernområde i 2019. Samme tema som publikumsforedrag for Besøksenteret på kvelden. Jørn Monsen fra SNO deltok under styremøtet.

TILSTEDE:

Styret Kurt Wikan Cecilie Hansen Arne Liaklev Ole K. Josefsen, vara for Hanne Christine Holmberg Sundfær	
Meldt forfall: Hanne Christine Holmberg Sundfær	Sekretariat: Rolf E. Sch. Kollstrøm, nasjonalparkforvalter

Sak 06/2020 Åpning av møte, registrering og godkjenning

- Registrering av deltakere, beslutningsdyktighet, styret er beslutningsdyktig.
- Ole K Josefsen velges til å underskrive protokollen
- Innkalling og saksliste ble godkjent.
- Protokoll fra styremøte 15.01.20 ble godkjent.

Sak 07/2020 Orienteringssaker

- Arkeologene fra UiT, Norges arktiske universitet, orienterte om kartleggingen av Luftwaffe-leiren i 2019. Det er aktuelt å videreføre arbeidet.
- Avvik ved manglende utbetaling av faktura desember 2019. Notat til fylkesmannen, tatt til orientering.
- Tildeling av tiltaksmidler og driftsmidler 2020 fra Miljødirektoratet, tatt til orientering.
- Møte i Pasvik-Enare trilaterale park 12-14.02.20 i Enare. Orientering under møtet. Tatt til orientering.
- Fremdrift Infopunkt Gjøken, Kolarctic PAN, Forvalter orienterte om anbudsrunde på prosjektering av restaurering av de 3 eksisterende bygg til Varja Entreprenører, Mesterbygg, Bjørnevatn Bygg og Fiskebeck Prosjekt. Kun

en entreprenør var interessert; -styret ba forvalter forhandle fram en kontrakt med Fiskebeck Prosjekt.

- F. 50 års jubileet. Jubileumsmiddag 05. mars 2020, orientering om program og gjesteliste så langt, ble gitt under møtet.
- G. Møter framover, herunder styrekurs i Tromsø 30-31. mars og landssamling i Trondheim 5-6. mai, og møter Europarc, tatt til orientering.
- H. Eventuelt. Forvalter orienterte om S-V Turlags ønske om å bruke Hemingkoia til en overnatting på sin fellestur. Styrets syntes dette var OK. Profilerings ifbm 50 års jubileet ble diskutert.

Sak 08/2020 Tiltak i grensegata-trase for Barentsskirennet i Øvre Pasvik nasjonalpark og -landskapsvernområde, søknad fra Grensekommisæren

Saken ble sendt til Øvre Pasvik nasjonalparkstyre per e-postrunde, med svarfrist mandag 24.02.20. Bakgrunnen for denne behandlingen var at Grensekommisæren ønsket tilstrekkelig tid til å utføre tiltakene før årets Barentsskirenn den 14. mars.

Oppsummering søknad

Grensekommisæren søker i e-post av 11.02.20 med utfyllende informasjon den 12.02.20, om tillatelse til å flytte og eventuelt knuse noen steiner i delene av traseen for Barentsskirennet som følger grensegata, se vedlegg. Begrunnelsen er disse steinene gjør at traseen blir vanskelig å preparere og steiner som stikker opp gir en risiko for skiløperne, spesielt i år med lite snø. Dette har resultert at skiløpet har blitt avlyst enkelte år med lite snø, sist i 2019. Aktuelle strekning er fra Treriksrøysa og ca. 300 meter langs den norsk-finske grensen i Øvre Pasvik nasjonalpark og fra Treriksrøysa og ca. 3.1 km til grensemerke 4 langs den norsk-russiske grensen i Øvre Pasvik landskapsvernområde. Kommisæren sier at der det er mulig vil traseen legges om i grensegata slik at behovet for å flytte stein blir minimalisert. Den planlagte utbedringen vil også lette ferdselen til grensemyndighetene.

Vedtak

Styret for Øvre Pasvik nasjonalpark har tidligere gitt tillatelse Barentsskirennet (2014-20) og er positive til dette mellomfolkelige arrangement i grenseområdet i Øvre Pasvik, så lenge det ikke innvirker negativt på naturkvalitetene som vernet har til formål å sikre.

Nasjonalparkstyret vurderer at forsiktig tilrettelegging i skitraseen med knusing og flytting av større stein ikke gir vesentlig ulempe i forhold til vernevedtakets formål og verneverdiene. Styret vektlegger at tiltaket vil lette gjennomføring og øke regulariteten av rennet, samtidig som det vil lette grensemyndighetenes arbeid og ferdsel.

Nasjonalparkstyret gir derfor Grensekommisæren dispensasjon etter naturmangfoldlovens §48 første ledd, til knusing/flytting av store og spisse steiner i grensegata, fra Treriksrøysa og 300 meter langs grensa mot Finland i Øvre Pasvik nasjonalpark, og fra Treriksrøysa og langs grensa mot Russland til grensemerke 4 i Øvre Pasvik landskapsvernområde.

Vilkår

1. Tiltaket gjennomføres på snøføre vinteren 2020.
2. Ferdselen skal skje varsomt og ta hensyn til vegetasjon, dyreliv, reindrift og kulturminner.
3. Til- og frakjøring skal så langt det er mulig følge kommunal snøscooterløype.

4. Stående og liggende død ved skal ikke skades. Nedfalte stammer, rotvelter o.l. kan flyttes til side for å rydde traseen.
5. Under arbeidet skal sikkerheten til eventuelle besøkende ivaretas.
6. Eventuelle skader på vegetasjonen skal repareres på barmark i 2020.
7. Alt avfall og søppel mv. skal ryddes og fjernes fra verneområdet.
8. Ved brudd på vilkårene kan tillatelsen bli trukket tilbake.

Bakgrunn

Grensekommisæren beskriver hvordan steinene skal knuses og flyttet på følgende måte: «Vi blir å borre hull i stein, fylle vann og så bruke et utstyr som heter Rock Cracker for å sette av en liten ladning for å få stein til å sprekke opp.

Dette utstyret avgir ikke noen form for forurensning eller skader. Stein blir delt opp i mindre deler, og de vi ikke kan legge utover på samme plass vil bli transportert i nærhet hvor de blir lagt ut på en naturlig måte. Ved å gjøre dette på vinteren så vil det ikke bli spor i terrenget ved å flytte disse med scooter og slede. Tiltaket vil bli fulgt opp på vår/sommer for å evt. revegetere der det skulle være behov.»

Forvalter var med på en befaring i området den 27. mai 2019, hvor de problematiske steinene ble markert. I ettertid har kommisæren lagt om skitraseen i grensegata der det er mulig slik at behovet for flytting av stein blir så lite som mulig. Nasjonalparkstyret ble orientert om befaringen og at Grensekommisæren arbeidet med en søknad, i sitt møte den 14.11.2019 som sak 23/2019 B) Tiltak i skitrase Barentsskiirenet, se vedlegg.

I styremøte den 24. februar 2014 ga nasjonalparkstyret tillatelse til Barentsskiirenet som organisert ferdsel/idrettsarrangement i perioden 2014 til og med 2020, etter søknad fra Grensekommisariatet, vedlagt.

Barentsskiirenet har vært arrangert siden 1993, og går gjennom Russland, Finland og Norge og avvikles en lørdag i midten av mars. Skiirenet er et turrenn på 12 km i grenseområdet og rundt Treriksrøysa. Dette er eneste anledning å gå rundt Treriksrøysa. Grensevakter fra alle 3 land påser at lovlige traseer blir fulgt. Rennet har to klasser, en for grensevakt-soldater og en åpen klasse.

Løypekart:

Løypetraseen er totalt 12 km, starter på russisk territorium, går videre til den russisk-finske riksgrense, passerer inn på finsk territorium, fortsetter deretter inn på norsk territorium ca 300 m fra grensemerket på Muotkavaara, fortsetter deretter midt i grensegaten etter riksgrenselinjen ned til grensemerke 4 på den norsk-russiske riksgrense, deretter krysser den riksgrensen inn til russisk territorium.

Løypa kommer inn i Øvre Pasvik nasjonalpark fra Finland, og går ca. 300 meter i utkanten av nasjonalparken. Deretter fortsetter løypa ca. 4.0 km i grensegata i Øvre Pasvik landskapsvernområde til grensemerke 4, der den fortsetter inn på russisk side.

Omsøkte tiltak er i hovedsak i Øvre Pasvik landskapsvernområde men berører også Øvre Pasvik nasjonalpark ved Treiksrøysa. Formålet med vernet av [Øvre Pasvik landskapsvernområde](#) er å ta vare på et særpreget natur- og kulturlandskap med et rikt plante- og dyreliv, sikre variasjonsbredden av naturtyper i regionen og ta vare på landskapsformer og særpregede geologiske forekomster. Området skal kunne nyttes til reindrift og naturopplevelse. For Øvre Pasvik landskapsvernområde gjelder følgende bestemmelser med tanke på fysiske tiltak, jf. § 3, punkt 1.1 i verneforskriften: "Med de unntak som følger av forskriften punkt 1.2. og 1.3 er det forbud mot oppføring av bygninger, anlegg eller andre faste innretninger, framføring av luftledninger, jordkabler og kloakkledninger, bygging av veier, drenering eller annen form for tørrlegging, uttak, oppfylling, planering og lagring av masse, uttak og fjerning av stein, mineraler og fossiler, bergverksdrift, neddemming av nye områder, nydyrkning, endring av treslagssammensetning, hensetting av campingvogner og bobiler for overnatting. Opplistingen er ikke uttømmende".

I §3 punkt 1.3, er det listet opp diverse tiltak forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til, herunder punkt 1.3 c): "oppføring av bygninger og anlegg i forbindelse med Forsvarets militære operative virksomhet".

Formålet med [Øvre Pasvik nasjonalpark](#) er å ta vare på et stort, sammenhengende barskogområde som i det vesentlige urørt i forhold til tekniske inngrep, ta vare på et skogøkosystem med et egenartet og variert biologisk mangfold, sikre variasjonsbredden av naturtyper i regionen samt ta vare på landskapsformer, særpregede geologiske forekomster og kulturminner. Ivaretagelse av naturgrunnlaget innenfor nasjonalparken er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift, naturopplevelse og utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av teknisk tilrettelegging. Området er vernet mot inngrep av enhver art, herunder oppføring av bygninger, andre varige eller midlertidige innretninger, gjerder og anlegg, veibygging, bergverksdrift, vassdragsregulering, graving og påfylling av masse, sprenging og boring, uttak og fjerning av stein, mineraler eller fossiler, hogst, drenering og annen form for tørrlegging, nydyrking, bakkeplanering, fremføring av luft- og jordledninger, bygging av bruer og klopper, oppsetting av skilt, merking av stier, løyper o.l. Opplistingen er ikke uttømmende I §3, pkt 1.3 er det listet opp diverse tiltak forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til, herunder punkt 1.3d): "Fremtidig oppføring av bygninger og anlegg i forbindelse med Forsvarets operative virksomhet som er nødvendig av hensyn til Schengen-avtalen"

Tiltaket må derfor vurderes som en dispensasjon fra verneforskriften etter naturmangfoldlovens ([NML](#)) § 48.

Nasjonalparkstyret kan gi dispensasjon fra verneforskriften dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig. jfr NML § 48, første ledd. Tiltaket vurderes ikke som ikke nødvendig verken i forhold til sikkerhetssyn eller vesentlige samfunnsinteresser. Vurderingen videre blir derfor i forhold til vernevedtakets formål og påvirkning av verneverdiene.

Vurdering

I vurderingen av søknaden skal prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 8-12 vektlegges.

- kunnskapsgrunnlaget (§ 8)
- føre-var-prinsippet (§ 9)
- økosystemtilnærming og samlet belastning (§ 10)
- kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver (§ 11)
- miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder (§ 12)

Foreliggende søknad vurderes opp eventuelle skadevirkninger på naturmiljøet/verneverdi, landskap, reindrifta, naturopplevelse og det enkle friluftslivet.

Turvegen fra Grensefoss til Treriksrøysa er en prioritert adkomst inn mot nasjonalparken og Treriksrøysa i nasjonalparkstyrets besøksstrategi. Treriksrøysa er den mest populære attraksjonen med i overkant av 1000 årlige besøkende i barmarkshalvåret. De besøkende følger Grensevaktas patruljetrase som går nord for grensegata. Tamreinen har ikke tilgang til grensegata siden sperregjerdet går nord for grensegata og parallelt med patruljeløypa/turvegen mot Treriksrøysa/Mutkavarre. Reinbeitedistriktet opplyser at de høster reinlav i grensegata.

Kunnskapsgrunnlaget om verneverdiene er gode i området, slik at føre-var-prinsippet NML §9 ikke er aktuelt. Nasjonalparkstyret har kartlagt verdiene knyttet til furuskogen i landskapsverneområdet rundt Treriksrøysa. Skogen henger sammen med urskogen i nasjonalparken og vurderes som en svært viktig naturtypelokalitet, med høy kontinuitet i liggende og død ved og forekomster av en rekke rødlista arter (Asplan Viaks rapport til nasjonalparkstyret 2014). I grensegata skal skogen holdes nede slik at her er ingen direkte gammelskogsinteresser. Den forvaltningsmessige utfordringen er å kanalisere trafikken inn mot Treriksrøysa langs turvegen/forsvarets patruljeløype for å holde slitastjen på et minimum samtidig som opplevelsesverdien knyttet til området bevares i størst mulig utstrekning. Samtidig er det ikke ønskelig fra grensevakta at publikum går i grensegata, for å forebygge grensekrenkelser.

Tiltaket er planlagt utført vinterstid når det er lite besøkende i området. Noe støy må påregnes når det skal bores hull i steiner som skal knuse. Disse fylles med vann og sprengningsutstyret monteres i toppen av hullet. En liten sprengladning utløses mekanisk og sjokkbølgen i vannet får steinen til å knuse, teknikken kalles Rock Cracker se [eksempel her](#)

Transporten av utstyr og flytting av stein vil foregå med snøscooter på vinterføre. Tiltakshaver vil også reparere eventuelle sår i vegetasjonen til sommeren 2020. Forvalter vurderer dette som tilfredsstillende med hensyn til NML § 11 (kostnader ved miljøforringelse bæres av tiltakshaver) og § 12 (miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder).

Det vurderes at et vedtak om dispensasjon i svært liten grad skaper presedens siden det er grensemyndigheten som er tiltakshaver. Tiltaket vurderes også av tiltakshaver at det vil lette deres ferdsel og arbeidsoppgaver langs grensegata.

Den samlede belastningen på området, jfr NML § 10, har en øvre grense spesielt i forhold til friluftsliv- og opplevelsesverdiene knyttet til Treriksrøysa. Selv om det er inngrepene er knyttet til få aktører; -Forsvaret og grensemyndighetene, er erfaringene at behovet fra disse aktørene er økende.

Nasjonalparkstyret vurderte samlet belastning i forbindelse med sitt [Vedtak 2015](#) om dispensasjon til å anlegge strømkabel fra Forsvarets IKT – stasjon i Øvre Pasvik landskapsvernområde, videre 20-30 meter langs grensegata til -og rundt Treriksrøysa i Øvre Pasvik nasjonalpark og korteste vei inn i Finland.

I vedtaket heter det: «Nasjonalparkstyret ser med bekymring på utviklingen av inngrep rundt Treriksrøysa de siste år. Den aktuelle søknad vurderes isolert til ikke i vesentlig grad å være i strid med verneformålet eller påvirke verneverdiene. Imidlertid vurderer nasjonalparkstyret at den samlede belastning for Treriksrøysa-området å ha nådd en terskel, spesielt i forhold til friluftslivs og opplevelsesverdiene. Søknader om framtidige tiltak må ta dette inn over seg, slik at tiltakshavere vurderer også avbøtende tiltak i forhold til eksisterende inngrep, slik at områdets egenart og attraksjon ikke forringes».

Isolert sett er inngrepet lite. Forvalter vurderer at inngrepet ikke i vesentlig grad strider mot verneformålet eller verneverdiene, og mener at en forsiktig traserydding er en

naturlig konsekvens av tidligere tillatelse til Barentskirennet og erfaringer fra arrangør/Grensekommisær.

Forslag til vedtak

Var likelydende med vedtaket, se sidene 2-3. Styrets vedtak var enstemmig.

sign

Kurt Wikan leder

Rett protokoll bekreftes:

sign

Ole K Josefsen